

Часопис
кафедри загальної педагогіки
та андрагогіки
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

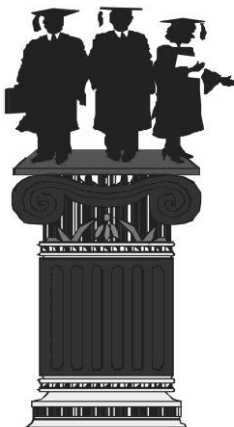
ДИДАСКАЛ

№ 24

Матеріали
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

14–15 листопада 2023 року

Полтава
ПНПУ
2023

Головний редактор

Володимир Мокляк

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Редакційна колегія

Леся Петренко

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Олена Льченко

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Лариса Семеновська

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Василь Фазан

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Валентина Цина

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Алла Хоменко

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Іван Кравченко

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Олександр Лук'яненко

доктор історичних наук, доцент, голова Ради молодих учених ПНПУ імені В. Г. Короленка

Артем Торяник

студент I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету комп'ютерних наук, математики, фізики та економіки

Олена Гуль

студентка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету комп'ютерних наук, математики, фізики та економіки

Рецензенти

Тетяна Барболіна

доктор фізико-математичних наук, декан факультету комп'ютерних наук, математики, фізики та економіки ПНПУ імені В. Г. Короленка

Наталія Кононець

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дидаскал : часопис : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Європейський вектор розвитку вищої освіти України», 14–15 листоп. 2023 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2023. № 24. 390 с.

У часопис увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський вектор розвитку вищої освіти України». Статті присвячені розгляду таких актуальних проблем: концептуальні засади реформування національної вищої освіти в умовах євроінтеграції; світоглядний потенціал педагогіки миру в розвитку вітчизняної системи освіти; провідні ідеї педагогів-класиків та їх застосування в умовах сьогодення; підготовка українського вчителя-професіонала: методологія, теорія, практика; передовий досвід педагогів-новаторів; впровадження інноваційних та STEM-технологій у вітчизняних закладах освіти та ін.

До збірника матеріалів увійшли наукові роботи студентів, магістрантів, результати педагогічних досліджень аспірантів, докторантів, викладачів.

УДК 378(051)

Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 7 від 28.12.2023 р.)

Відповідальність за зміст публікацій несуть автори.

© Колектив авторів, 2023

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023

ЗМІСТ

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.
СВІТОГЛЯДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕДАГОГІКИ МИРУ В РОЗВИТКУ
ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ**

<i>Марина ГРИНЬОВА, Володимир МОКЛЯК</i> Освітня робототехніка – перспективний напрям упровадження STEM-освіти	9
<i>Leandro Rafael PINTO, Natalia SAS</i> Mestrados profissionais na área de ensino no Brasil, produtos educacionais e o mestrado profissional em educação profissional e tecnológica (profept).....	12
<i>Natalia SAS</i> Projeto de um módulo sobre o desenvolvimento da susceptibilidade ao novo com base na abordagem das competências.....	15
<i>Мирослава ВОВК</i> Педагогічна освіта в Україні: законодавчо-нормативні регулятиви.....	18
<i>Наталія КОНОНЕЦ</i> Інформаційно-консультаційні технології в управлінні закладом освіти: освітній консалтинг	21
<i>Наталія ТКАЧОВА, Вікторія БАЙДАЛА, Ярослава ЧИРВА</i> Використання інноваційних технологій в організації інформальної освіти майбутнього педагога	25
<i>Леся ПЕТРЕНКО, Руслан ПЕТРЕНКО</i> STEM-освіта: від нової української школи до університету.....	29
<i>Людмила ШТЕФАН, Олена ДУМБУР</i> Розвиток дистанційної освіти у Канаді, США та Україні.....	32
<i>Вікторія САВІЩЕНКО</i> Формування вторинної національної ідентичності в умовах воєнного стану.....	34
<i>Ольга ХВОСТЕНКО</i> Діяльнісний підхід у початковій школі в реаліях сьогодення.....	37
<i>Еліна ПАНАСЕНКО</i> Роль тренінгу з тайм-менеджменту у формуванні soft skills компетентностей здобувачів вищої освіти: підвищення продуктивності та успішності у навчанні та кар'єрі.....	40
<i>Ірина ТАМОЖСЬКА</i> Вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на трансформацію вітчизняної вищої освіти: навчально-методичні матеріали до теми з історії педагогіки та педагогічної компаративістики	43
<i>Ірина ПЕТРЕНКО</i> Вдосконалення методики та організації наукових досліджень у закладах вищої освіти України	46
<i>Віктор СТРЕЛЬНИКОВ</i> Зміни в системі підвищення кваліфікації вчителів як ресурс проєктування та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії педагога.....	50
<i>Лариса СЕМЕНОВСЬКА, Михайло РАМУСЬ</i> Методолого-теоретичні засади реалізації іноваційних практик підготовки фахівців у вищій школі	54
<i>Лариса СЕМЕНОВСЬКА, Світлана КІКТО</i> Цифровізація вищої освіти: тенденції розвитку.....	57
<i>Леся ПЕТРЕНКО, Ольга ЛУЦЕНКО</i> Особливості фармакологічної підготовки майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти в сучасних умовах.....	60
<i>Олександр БІЛАКОВСЬКИЙ</i> Формування soft skills компетентностей у здобувачів вищої освіти: теоретико-прикладний аспект	62
<i>Руслана ВЕЛИЧКО</i> Мотиваційні аспекти дослідницької діяльності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти	65
<i>Сергій ГОЛУБЦОВ</i> Нормативно-правові засади реформування системи вищої військової освіти в Україні	68
<i>Марина ЯНЕНКО, Роман ДЕЛІЯ</i> STEM як сучасна інноваційна парадигма: шляхи впровадження в освітнє середовище	71

Список використаних джерел

1. Скібіцька Л. І. Тайм-менеджмент: навч. посібник для студ. економ. вузів. Київ : Кондор, 2009. 528 с.
2. Штепа О. С. Самоменеджмент: дефініція та діагностика. URL: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2009/NiO_8_2009/3_rozdil/Shtepa.htm (дата звернення: 24.11.2023).
3. Davis R. Time Management: How to Find the Time and Motivation to be Productive and Get Things Done. New York : CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. 66 p.
4. Godefroy Ch. The Complete Time Management System. New York : Positive Club, 2016. 282 p.

Ірина ТАМОЖСЬКА

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: НАВЧАЛЬНО- МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ТЕМИ З ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ

В умовах розбудови системи вищої освіти не втрачає актуальності ідея випереджального розвитку, інноваційної характеристики професійної підготовки кадрів, формування в здобувачів вищої освіти прагнення й вміння вчитися впродовж життя [2; с. 27].

Вища освіта реалізує певний рівень знань, які необхідні людині в контексті її кваліфікації (Г. Косарева, О. Василенко, Н. Бреславець, І. Таможська, І. Анікіна, Н. Мордовцева) [3; с. 466].

Теоретичним змістом предметної області педагогічних дисциплін у системі третього рівня вищої освіти (спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки; галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка) є філософія й методологія освіти, наукові дослідження в галузі педагогіки, системи освіти (загальної середньої освіти, вищої освіти, післядипломної освіти, освіти дорослих), педагогіка вищої школи, андрагогіка, історія педагогіки, теорія і методика навчання, теорія і практика виховання, теорія і методика професійної освіти, педагогічна компаративістика, теорія і методика управління освітою [1].

Здобувачі ступеня доктора філософії, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Освітні, педагогічні науки» (спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки; галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка) мають право на вибір освітніх компонентів відповідно до наукових інтересів / обраної проблеми дослідження згідно з нормативно-правовими документами (Закон України «Про вищу освіту»: п. 15 частини I ст. 62; Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): п. 26, зі змінами, Постанова КМУ № 283 від 03.04.2019 р.) [1]. «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика» – одна з вибіркових дисциплін, метою якої є вивчення / узагальнення / порівняльний аналіз педагогічного досвіду в галузі освіти в національному, європейському та глобальному контекстах; формування готовності до компаративного аналізу освітніх процесів, що розглядаються.

Під час вивчення теми «Вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на трансформацію вітчизняної вищої освіти» (навчальна дисципліна «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика») акцентовано увагу здобувачів ступеня доктора філософії (PhD) на таких питаннях:

Римське міністерське комюніке: розвиток вищої освіти до 2030 р. Реалізація принципів розвитку Європейського простору вищої освіти у вітчизняних ЗВО. Стратегія

інтернаціоналізації ЗВО. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система. Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти. Європейська / національна системи забезпечення якості вищої освіти. Організаційні засади інклюзивного навчання у ЗВО. Заходи кафедри ЮНЕСКО в Україні для посилення міжкафедральної координації, підвищення рівня мережевого співробітництва, розширення партнерських зв'язків, створення спільних майданчиків для міждисциплінарного діалогу. Проект Закону України «Про освіту дорослих» (12.01.2023). Брифінг: презентації моделі вступу до закладів вищої освіти (20.01.2023). Цифрова трансформація освіти і науки України. Двомовний розділ вебсайту МОН «Підтримка освіти і науки України під час війни» для розміщення актуальної інформації про невідкладні потреби системи освіти й науки та пріоритетні завдання секторальної політики. Адвакація ініціювання санкцій / інших типів обмежень із боку міжнародних партнерів щодо співпраці з представниками країни-агресора. Міжнародні проекти, що сприяють модернізації та розвитку ЗВО. Заклади вищої освіти України – учасники Програми Європейського Союзу Еразмус+. ЗВО України в міжнародних асоціаціях. Твінінг – програма «Ініціатива Єднання», спрямована на встановлення партнерських відносин між університетами України, Великої Британії та ЄС. ЗВО в складі консорціуму з реалізації українсько-чеського проекту «Зміцнення потенціалу педагогічних університетів в Україні». Напрями роботи проекту Японського агентства міжнародного співробітництва (JICA) в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Пріоритети в плануванні та впровадженні освітньої політики в Україні.

Проектування завдань для формування різних компетентностей, як зазначають науковці, – це одна з умов педагогічної діяльності викладача ЗВО (Н. Піддубна, І. Павлова, О. Ієвлієв, І. Таможська, Н. Варга) [4; с. 6], що сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти загальної / фахової компетентності.

У контексті вивчення теми «Вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на трансформацію вітчизняної вищої освіти» (навчальна дисципліна «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика») аспіранти самостійно виконують завдання, розроблені зважаючи на науковий / освітній аспект їхньої діяльності. До завдань додаються інструкції, таблиця для заповнення / тематика навчальної програми міжнародного стажування / алгоритм для структурування інформації / довідкова інформація.

Подасмо приклад завдань до теми «Вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на трансформацію вітчизняної вищої освіти» з дисципліни «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика».

Завдання I. І. Запишіть ключові слова / словосполучення, які допоможуть розкрити зміст поняття «інтернаціоналізація освіти».

II. Ознайомтеся з навчальною програмою міжнародного стажування науково-педагогічних, наукових працівників «Інтернаціоналізація освіти. Нові та інноваційні методи навчання. Реалізація міжнародних освітніх проектів у фінансовій перспективі ЄС», організованого Товариством «Європейська ліга професійного розвитку» та Університетом Collegium Civitas.

Довідка. Тематика навчальної програми міжнародного стажування науково-педагогічних, наукових працівників в Університеті Collegium Civitas (Варшава): «Вища освіта в Польщі», «Проекти, присвячені Україні в програмі Erasmus+», «Організація допомоги в Collegium Civitas іноземним студентам у кризових ситуаціях на прикладі українських студентів», «Практичні аспекти закордонної промоції вищої освіти», «Erasmus+ в Collegium Civitas», «Упровадження навчання українською мовою в Collegium Civitas», «Результативна комунікація в багатокультурному середовищі. Культурні компетенції як один з інструментів інтернаціоналізації вищої освіти», «Створення та керування дослідницькими та аналітичними проектами».

Дайте відповідь на запитання: «Чи відповідає тематика навчальної програми заявленій темі міжнародного стажування?». Доповніть тематику навчальної програми. Обґрунтуйте вибір тем та запишіть до кожної з них план.

III. Заповніть таблицю.

Основні положення Стратегії інтернаціоналізації освіти в ХНУ імені В. Н. Каразіна	Реалізація Стратегії інтернаціоналізації освіти в ХНУ імені В. Н. Каразіна
---	--

Довідка. Сайт ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: <https://karazin.ua>

Завдання 2. Наведіть п'ять-шість переконливих аргументів на підтримку тези «Міжнародний проєкт – дієвий інструмент / ресурс для впровадження інновацій у ЗВО України», використовуючи морфолого-синтаксичні маркери когерентності (Я так вважаю, бо / оскільки / тому що...; Свою позицію хочу аргументувати низкою міркувань...; Підтвердженням цього є...; Моє переконання ґрунтується на тому, що...).

Завдання 3. Укладіть список міжнародних програм / проєктів, у яких беруть участь педагогічні, науково-педагогічні працівники та студенти ЗВО України, наприклад ХНУ імені В. Н. Каразіна, ПНПУ імені В. Г. Короленка, СумДПУ імені А. С. Макаренка. Визначте пріоритетні напрями міжнародної діяльності університетів. Яким із них Ви надаєте перевагу? Обґрунтуйте свою думку.

Завдання 4. Ознайомтеся із зведеним переліком заходів кафедр ЮНЕСКО в Україні, їх тематикою (на поточний рік). Визначте, які із запланованих / проведених заходів, пов'язані з освітньою галуззю.

Створіть таблицю «Заходи кафедр ЮНЕСКО в Україні, пов'язані з освітньою галуззю», структуруючи інформацію за алгоритмом: 1) вид заходу (міжнародна науково-практична конференція, онлайн-лекція, науково-практичний онлайн-семінар, міжрегіональна конференція молодих учених, наукова сесія, флешмоб, наради завідувачів кафедр ЮНЕСКО в Україні); 2) тематика; 3) мета; 4) підсумковий / проміжний результат; 5) дата / місце проведення; 6) прогнозована кількість учасників; 7) назва / дата заснування кафедри ЮНЕСКО, її роль в організації заходу; 8) традиційні / очікувані партнери.

Дайте відповідь на запитання: «У яких університетах Харківщини створені кафедри ЮНЕСКО?». Назвіть їх.

Довідка. Метою заходів кафедр ЮНЕСКО в Україні є посилення міжкафедральної координації, співробітництва, розширення партнерських зв'язків і створення спільних майданчиків для міждисциплінарного діалогу. Зведений перелік таких заходів підтримано Координаційною радою програми «UNITWIN / кафедри ЮНЕСКО» в Україні.

Завдання 5. Ознайомтеся із звітом «Порівняння Європейської рамки кваліфікацій та Національної рамки кваліфікацій України» (15.01.2023), підготовленого спільно з українськими та європейськими партнерами (Європейським фондом освіти). Оберіть декілька ключових тем для порівняння ЄРК та української НРК. Презентуйте результати свого дослідження у вигляді інформаційної графіки або таблиці.

Ключові теми для порівняння ЄРК та української НРК: «Завдання ЄРК та НРК в Україні», «Сфера застосування ЄРК та НРК в Україні», «Рівні та дескриптори рівнів», «Підходи до результатів навчання», «Підтвердження результатів неформального / інформального навчання», «Забезпечення якості», «Визнання іноземних кваліфікацій», «Структура й механізми управління», «Комунікація, помітність, прозорість, доступ до інформації», «Прозорість процесу».

Довідка. Європейська рамка кваліфікацій – ЄРК. Національна рамка кваліфікацій України – українська НРК.

Доцільно зазначити, що в межах вивчення теми «Вплив глобалізаційних та євроінтеграційних процесів на трансформацію вітчизняної вищої освіти» (навчальна дисципліна «Історія педагогіки та педагогічна компаративістика») установлюється кореляція між теоретичним базисом (лекційне заняття) і практичним застосуванням аспірантами набутих знань, умінь і навичок на семінарському занятті та під час виконання завдань, призначених для самостійної роботи. Дидактичний матеріал відповідає навчальній меті заняття й відтворює предметний та науковий контексти професійної діяльності, а також сприяє формуванню в здобувачів освіти професійного педагогічного світогляду, дослідницьких умінь.

Список використаних джерел

1. Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки; галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка). Харків : ХНУ імені Каразіна, 2023. 23 с.
2. Тамозьська І. В. Доцільність використання історико-педагогічного досвіду підготовки науково-педагогічних кадрів найвищої кваліфікації в сучасних умовах. *Дидакал : часопис «Трансформації вищої педагогічної освіти : світовий і український контекст»* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 16–17 листопада 2021 р.). Полтава, 2021. № 22. С. 27–31. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18257>
3. Kosarieva H., Vasylenko O., Breslavets N., Tamozhska I., Anikina I., Mordovtseva N. Methods of Critical Thinking in Classes of Philological Disciplines in Higher Education Institutions : Neuroscientific Approach. *Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. Iasi, 2023. Vol. 13. Issue 4. С. 459–470. DOI: <https://doi.org/10.18662/brain/13.4/399>
4. Piddubna N., Pavlova I., Ievliev O., Tamozhska I., & Varga N. Pedagogical features of the development of sociocultural competence in the process of Rural Education. *Revista Brasileira de Educação do Campo*. 2022. V.7. e13892. DOI: <https://doi.org/10.20873/uft.rbec.e13892>

Ірина ПЕТРЕНКО

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Впровадження у сфери діяльності науково-технічного прогресу, інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та процесів у наукових дослідженнях, виробництві, сфері послуг ставить перед системою освіти України нові завдання. Професійний фахівець має швидко обробляти величезний потік наукової, методичної, психолого-педагогічної інформації, знаходити ключ до оперативного розв'язання завдань, що поставлені перед ним, використовуючи світовий досвід, приймати соціально відповідальні рішення, передбачати їх наслідки. Розвиток наукових досліджень в Україні особливо необхідний як основа обґрунтованого державного управління суспільством, усіма сторонами його матеріального, соціального й духовного життя.

Метою даної студії є визначення проблем та розгляд шляхів вдосконалення організації та методики наукових досліджень в Україні.

Із практичної точки зору основною проблемою наукових досліджень є встановлення різниці між наукою і науковою пізнавальною діяльністю. Не менше